

HU

HU

HU

AZ EURÓPAI KÖZÖSSÉGEK BIZOTTSÁGA

Brüsszel, 2008.4.2.
COM(2008) 165 végleges

FEHÉR KÖNYV

**az EK trösztellenes szabályainak megsértésén alapuló kártérítési
keresetekről**

**{SEC(2008) 404
SEC (2008) 405
SEC (2008) 406}**

FEHÉR KÖNYV

az EK trösztellenes szabályainak megsértésén alapuló kártérítési keresetekről

1. A FEHÉR KÖNYV CÉLJA ÉS TARTALMA

1.1. Miért van szükség az EK trösztellenes szabályainak megsértésén alapuló kártérítési keresetekről szóló fehér könyvre?

Minden polgárnak vagy vállalkozásnak, amely az EK trösztellenes szabályainak (EK-Szerződés 81. és 82. cikke) megsértéséből adódóan kárt szenved, képesnek kell lennie arra, hogy a károkozó féllel szemben kártérítést követeljen. A **károsultak kártérítéséhez való jogát a közösségi jogszabályok** garantálják, emlékeztetett az Európai Bíróság 2001-ben és 2006-ban¹.

Annak ellenére, hogy szükség lenne a kártérítési jogosultság érvényesítésére adott lehetőség gyakorlati megvalósítását garantáló hatékony jogi keretre, és hogy mostanában látni javulásra utaló jeleket bizonyos tagállamokban, **a gyakorlatban máig csak ritkán térítik meg az EK trösztellenes szabályai megsértésének károsultjai által elszenvedett kárt**. Az a kártérítési összeg, amelyről ezek a károsultak lemondanak, több milliárd eurót tesz ki egy évente².

2005-ös zöld könyvében a Bizottság arra a következtetésre jutott, hogy ez nagy részben a trösztellenes szabályok megsértésére épülő kártérítési keresetekre vonatkozó tagállami szabályokban meglévő **különböző jogi és eljárási akadályoknak** köszönhető. A trösztellenes szabályok megsértéséből adódó károk megtérítésére irányuló ügyeknek számos olyan különleges jellemzője van, amelyeket a polgári jogi felelősség és a polgári peres eljárás hagyományos szabályai gyakran nem kezelnek megfelelően. Mindez nagymértékű **jogbizonytalansághoz**³ vezet. A különleges jellemzők közé tartozik a szükséges és nagyon bonyolult tényszerű és gazdasági elemzés, az alperes kezében lévő lényeges bizonyítékok gyakori hozzáférhetetlensége és eltitkolása, valamint a gyakran kedvezőtlen kockázat/jutalom aránya a felperes részére.

A **trösztellenes kártérítési keresetek érvényesítésének jelenlegi hatékonyságát** leginkább oly módon lehetne növelni, hogy együttesen alkalmazzák a közösségi és nemzeti szintű intézkedéseket annak érdekében, hogy minden tagállamban hatékonyan biztosítsák a károsultak 81. és 82. cikk szerinti kártérítési jogosultságának minimális védelmét, a kiegyenlítettebb versenyfeltételeket és a magasabb fokú jogbiztonságot EU-szerte.

Az Európai Parlament⁴ – más érdekeltekkel egyetemben – egyetértett a zöld könyv megállapításaival, és felkérte a Bizottságot, hogy a hatékony trösztellenes kártérítési keresetek

---

¹ C-453/99. sz. *Courage and Crehan* ügy, EBHT 2001. I-6297. és a C-295–298/04. sz. *Manfredi* egyesített ügyek, EBHT 2006. I-6619.

² Lásd a hatásvizsgálati jelentés 2.2. szakaszát.

³ Lásd ugyanott, 2.3. szakasz.

⁴ 2007. április 25-i állásfoglalás (2006/2207(INI)).

útjában álló akadályok lebontása érdekében készítsen részletes javaslatokat tartalmazó fehér könyvet.

1.2. A fehér könyv célkitűzései, irányelvei és alkalmazási köre

A fehér könyv olyan politikai választási lehetőségeket és konkrét intézkedéseket mérlegel és javasol, amelyek a jelenleginél hatékonyabban biztosítanák, hogy a közösségi versenyjog megsértése által érintett **valamennyi károsultnak hatékony jogorvoslati eljárások álljanak rendelkezésére, és így teljes mértékben megtérítsék nekik az elszenvedett kárt.**

E fehér könyv két bizottsági szolgálati munkadokumentummal együtt értelmezendő: a) azzal a közösségi trösztellenes kártérítési keretokról szóló bizottsági szolgálati munkadokumentummal (a továbbiakban: a munkadokumentum), amely részletesebben fejti ki a fehér könyv háttérében álló megfontolásokat, és röviden áttekinti a létező közösségi jogszabályokat; valamint b) a különböző politikai választási lehetőségek lehetséges előnyöit és költségeit elemző hatásvizsgálati jelentéssel és ennek a jelentésnek a vezetői összefoglalójával.

E fehér könyv **elsődleges célkitűzése** a károsultak jogi helyzetének javítása annak érdekében, hogy érvényesíthessék a Szerződés szerinti, a trösztellenes közösségi jogszabályok megsértéséből adódó valamennyi kár megtérítésére vonatkozó jogukat. Ennélfogva az elsődleges irányelv a **teljes kártérítés** elve.

Hatékonyabb kártalanítási eljárások alatt azt értjük, hogy a trösztellenes szabályok megsértésének költségét a jogsértő fél viselné, nem pedig a károsultak és a törvénytisztelő vállalkozások. A magánszemélyek számára rendelkezésre álló hatékonyabb jogorvoslat annak a valószínűségét is növeli, hogy több, a versenyjogot sértő esetet fednek fel, és felelősségre vonják a jogsértőket⁵. Ezért a kártérítési jog fejlesztésével **együtt járnának** olyan előnyök, mint a jövőbeli jogsértéstől való **elrettentés** és a trösztellenes közösségi jogszabályoknak való nagyobb fokú megfelelés. A torzulásoktól mentes verseny megóvása szervesen hozzátartozik a belső piachoz és fontos szerepet játszik a lisszaboni stratégia végrehajtásában. A versenykultúra hozzájárul a források jobb elosztásához, a gazdaság hatékonyságának növeléséhez, az innováció fokozásához és az árak csökkenéséhez.

A Bizottság továbbá azt az irányelvet követte, hogy a hatékonyabb trösztellenes kártérítési keretek jogi keretét valódi európai megközelítésre kell alapozni. A fehér könyvben javasolt politikai választási lehetőségek alapját ennélfogva olyan **kiegyensúlyozott intézkedések** képezik, amelyek az **európai jogi kultúrában** és **hagyományokban** gyökereznek.

A Bizottság politikájának másik fontos irányelve a 81 és 82. cikkben foglaltak Bizottság és a tagállamok illetékes hatóságai általi **erélyes jogérvényesítésének megőrzése**. Ennek megfelelően a fehér könyvben javasolt intézkedéseket úgy alakították ki, hogy azok a kártérítési keretek eszközével a magánfelek általi jogérvényesítés olyan hatékony rendszerét hozzák létre, amely kiegészíti, de nem váltja fel vagy veszélyezteti a hatóságok általi jogérvényesítést.

A fentebb leírtak fényében és a Bíróság által előírt azon követelménnyel összhangban, hogy a trösztellenes jogsértések bármely károsultjának képesnek kell lennie kártérítési jogosultságának hatékony érvényesítésére, a fehér könyvben tárgyalt kérdések elvben a

---

⁵ Lásd a hatásvizsgálati jelentés 2.1. szakaszát.

károsultak valamennyi csoportjára, a 81. és 82. cikk **megsértésének összes típusára** és **minden gazdasági ágazatra** kiterjednek. A Bizottság helyénvalónak ítéli azt is, hogy a politika mindazon kártérítési keresetekre kiterjedjen, amelyek a jogsértés versenyhatóság általi előzetes megállapítása alapján indítanak, mind pedig azokra, amelynél ez nem áll fenn.

2. A JAVASOLT INTÉZKEDÉSEK ÉS POLITIKAI VÁLASZTÁSI LEHETŐSÉGEK

2.1. Keresetindításra való jogosultság: közvetett fogyasztók és kollektív jogorvoslat

A keresetindításra való jogosultság összefüggésében a Bizottság üdvözli annak a ténynek Bíróság általi megerősítését, hogy „**bárminek**”, aki a trösztellenes jogszabályok megsértéséből adódóan kárt szenvedett, joga van arra, hogy nemzeti bíróság előtt kártérítést követeljen⁶. Ez az elv a **közvetett fogyasztókra** is érvényes, azaz azokra a fogyasztókra, akik nem kötöttek közvetlenül üzletet a jogsértővel, de akik jelentős kárt szenvedtek annak következtében, hogy az értékesítési lánc révén jogellenes árnövekedés hárult rájuk.

A **kollektív jogorvoslattal kapcsolatban** tekintettel a Bizottság elismeri, hogy jelentős igény áll fenn olyan mechanizmusok létrehozására, amelyek lehetővé teszik a trösztellenes jogszabályok megsértésének károsultjaitól származó egyéni kártérítési igények egyesítését. Az egyéni fogyasztókat és a kisvállalkozásokat, különösen azokat, amelyek **elszórta**n és **viszonylag kis értékű kárt** szenvedtek, gyakran elriasztják az egyéni keresettől az annak benyújtásával járó költségek, késedelmek, bizonytalanságok, kockázatok és terhek. Ennek eredményeként sok károsult **nem kap kártérítést**. Azon ritka alkalmakkor, amikor több egyéni kereset kapcsolódik ugyanahhoz a jogsértéshez, a felperesek, az alperesek és az igazságszolgáltatási rendszer egyaránt **eljárásjogi hatékonytalanságokkal** szembesülnek.

Ezért a Bizottság a kollektív jogorvoslat alábbi két, egymást kiegészítő mechanizmusának együttes alkalmazását javasolja⁷ annak érdekében, hogy a trösztellenes jogsértések terén fennálló hiányosságokat eredményesen megszüntessék:

- az azonosított vagy – ritkább esetben – azonosítható károsultak nevében eljáró, arra **feljogosított szervezet** (pl. fogyasztói szervezetek, állami szervezetek vagy kereskedelmi szervezetek) által indított **példát statuáló keresetek**. E szervezet vagy i. előzetesen hivatalosan kijelölték vagy ii. ad hoc alapon **?** a tagállam egy trösztellenes jogszabályok megsértésére vonatkozó konkrét ügyben annak érdekében, hogy bizonyos vagy összes tagja nevében keresetet indítson; valamint
- **szabad részvételen alapuló közös keresetek**, amelyekben a károsultak **kifejezetten amellet**t döntenek, hogy egyéni kártérítési követeléseik ügyében együttesen lépnek fel.

Figyelembe véve, hogy az arra feljogosított szervezetek nem lesznek képesek vagy nem kívánnak minden kártérítési követelést képviselni, e kétféle keresetnek **ki kell egészítenie** egymást annak érdekében, hogy a trösztellenes jogszabályok megsértése károsultjainak hatékony kollektív jogorvoslatot biztosítsanak. Ezenfelül fontos, hogy a károsultakat ne fosszák meg attól a joguktól, hogy – amennyiben úgy kívánják – egyénileg nyújtsanak be kártérítési keresetet. Azonban meg kell teremteni annak biztosítékait, hogy ugyanazon kárra nem nyújtsanak többszörös kártérítést.

⁶ Lásd a *Manfredi* ügy (1. lábjegyzet) 61. pontját.

⁷ Ennek okait lásd a munkadokumentum 2. fejezetében.

A trösztellenes szabályok megsértéseikhez kapcsolódó kártérítési keresetekre vonatkozó javaslatok a kollektív jogorvoslati eljárások uniószerre történő erősítésére irányuló szélesebb körű bizottsági kezdeményezés részét képezik, így ebben az összefüggésben tovább fejleszthetők.

2.2. A bizonyítékokhoz való hozzáférés: azoknak a felek közötti ismertetése

A versenyjogi ügyek során különös hangsúly helyeződik a tényekre. A trösztellenes jogszabályok megsértéséből keletkező károk bizonyításában **döntő** szerepet játszó **bizonyítékok** nagy részét gyakran **eltitkolják**, és – mivel **az alperes** vagy harmadik fél **birtokában vannak** – a felperes gyakran nem ismeri őket elegendő mértékben.

Bár nagy fontossággal bír, hogy megszüntessük az információknak ezt a strukturális egyenlőtlenségét és javítsuk a károsultak bizonyítékokhoz való hozzáférését, az is fontos, hogy **elkerüljük a túl széles körű** és terhet jelentő ismertetési kötelezettségek **negatív hatásait**, beleértve a **visszaélésekkel kapcsolatos kockázatot**.

A Bizottság ezért javasolja, hogy a közösségi trösztellenes jogszabályok megsértéséből adódó kártérítési ügyek esetében EU-szerre biztosítani kellene **a felek közötti ismertetés minimum szintjét**. A szellemi tulajdonjogok érvényesítéséről szóló 2004/48/EK irányelvben követett megközelítést alapul véve a bizonyítékokhoz való hozzáférésnek a következőkön kellene alapulnia: **tényállításokat tartalmazó beadványok**, a kereset hihetőségének **szigorú bírósági ellenőrzése**, valamint az ismertetés iránti kérelem arányossága. A Bizottság ezért a következőket javasolja⁸:

- a nemzeti bíróságokat – **megfelelő feltételek mellett** – fel kell hatalmazni arra, hogy az eljárás feleit vagy harmadik feleket arra utasítsanak, hogy **a vonatkozó bizonyítékok pontos kategóriáit ismertessék**;
- az ismertetésre vonatkozó végzés **feltételei között szerepelnie kell**, hogy a felperes
  - **benyújtott minden, az ésszerűség határain belül rendelkezésre álló tény** és **bizonyító eszközt**, feltéve hogy ezek **elfogadható okot** szolgáltatnak annak feltételezésére, hogy a felperes a versenyjogi szabályok alperes általi megsértéséből adódóan kárt szenvedett;
  - a bíróság számára megfelelő módon bizonyította, hogy – az ésszerűen elvárható összes erőfeszítés megtételével – **nem képes egyéb módon beszerezni a kért bizonyítékot**;
  - megfelelően **pontosította**, hogy a bizonyítékok **mely kategóriáinak** ismertetését kéri; valamint
  - meggyőzte a bíróságot arról, hogy az elvárt mérlegelt ismertetés iránti intézkedés az ügyre nézve **releváns, szükséges és arányos**;
- megfelelő védelmet kell biztosítani az engedékenységet kérő vállalatok által benyújtott nyilatkozatoknak és a versenyhatóságok vizsgálatainak;

---

⁸ Ennek okait lásd a munkadokumentum 3. fejezetében.

- a **releváns bizonyítékok megsemmisítését** vagy az ismertetésre vonatkozó végzés teljesítésének **viSSzautasítását** megelőzendő, a bíróságokat fel kell hatalmazni arra, elegendő **viSSzatartó erejű szankciókat** szabhassanak ki, beleértve hátrányos következtetések levonását a polgári kártérítési perekben.

2.3. A nemzeti versenyhatóságok határozatainak kötelező ereje

Ha az **Európai Bizottság** megállapította az EK-Szerződés 81. vagy 82. cikkének megsértését, akkor a jogsértés károsultjai – az állandó ítélkezési gyakorlat és az 1/2003/EK rendelet 16. cikkének (1) bekezdése értelmében – a határozatot kötelező erejű bizonyítékként használhatják fel a polgári kártérítési perek során. A nemzeti versenyhatóságok 81. vagy 82. cikk megsértését megállapító **határozatait** illetően csak néhány tagállamban van hatályban hasonló rendelkezés.

A Bizottság semmilyen okot nem lát arra, hogy a trösztellenes jogszabályok megsértéséből következő polgári kártérítési perek során miért ne fogadhatná el minden egyes tagállam megcáfolhatatlan bizonyítékként az Európai Versenyhatóságok Hálózatában részt vevő nemzeti versenyhatóság 81. vagy 82. cikkel kapcsolatos jogerős határozatát⁹, illetve annak felülvizsgálati bíróság általi megerősítését vagy a felülvizsgálati bíróság által megállapított jogsértésről hozott jogerős határozatot.

Egy ilyen értelmű szabály biztosítaná, hogy a különböző nemzeti hatóságok **következetesebben alkalmazzák** a 81. és 82. cikk rendelkezéseit, valamint növelné a **jogbiztonságot**. Jelentősen növelné továbbá a trösztellenes jogszabályok megsértésére épülő kártérítési keresetek **eredményességét** és **eljárási hatékonyságát**: amennyiben az alperes megkérdőjelezheti a nemzeti versenyhatóság által hozott és – lehetőség szerint – a felülvizsgálati bíróság által megerősített, a 81. vagy 82. cikk általa elkövetett megsértését megállapító határozatot, akkor a kártérítési ügyben illetékes bíróságnak újra meg kell vizsgálnia a szakosodott állami hatóság (és a felülvizsgálati bíróság) által megvizsgált és értékelt tényeket és jogi kérdéseket. A ténybeli és jogi elemzés ilyen értelmű megkettőzése jelentős többletköltséget, elhúzódó tárgyalási időszakot és további bizonytalanságot jelent a károsult kárigényének érvényesítésére.

A Bizottság ezért a következő szabály felállítását javasolja¹⁰:

- a 81. vagy 82. cikk szerinti gyakorlatokból következő károkon alapuló azon kártérítési keresetekre vonatkozó döntés meghozatalára köteles nemzeti bíróság, amely keresetekkel kapcsolatban az Európai Versenyhatóságok Hálózatában részt vevő **nemzeti versenyhatóság** már megállapította az említett cikkek megsértését, vagy amelyekkel kapcsolatban a felülvizsgálati bíróság **jogerős határozata** megerősítette a nemzeti versenyhatóság határozatát vagy maga állapított meg jogsértést, **nem hozhat** az ilyen határozattal vagy ítélettel **ellentétes értelmű döntést**.

⁹ A nemzeti versenyhatóság határozatait minden tagállamban bírósági felülvizsgálatnak vetik alá. A nemzeti versenyhatóság határozatai akkor tekintendők *jogerősnek*, ha már nem vizsgálhatók felül, azaz ha a címzettek nem nyújtottak be fellebbezést a megadott határidőn belül, vagyis elfogadták a határozatot, vagy ha az illetékes felülvizsgálati bíróság megerősítette a határozatot.

¹⁰ Ennek okait lásd a munkadokumentum 4. fejezetében.

Az ilyen értelmű kötelezettség nem sértheti a nemzeti bíróságok azon jogát vagy esetleges kötelezettségét, hogy az EK-Szerződés 234. cikke értelmében magyarázó segítséget kérjenek a 81. vagy 82. cikk értelmezéséhez.

A fent említett szabály csak azokban az esetekben kötelező erejű, amelyekkel kapcsolatban jogerős határozatot hoztak, azaz az alperes **kimerítette minden jogorvoslati lehetőségét**, és csak **azokra a gyakorlatokra és vállalkozásokra** vonatkozik, amelyekkel kapcsolatban a nemzeti versenyhatóság vagy a felülvizsgálati bíróság jogsértést állapított meg.

2.4. A vétkesség követelménye

Amennyiben a 81. vagy 82. cikk megsértése **bebizonyosodott**, a tagállamok különbözőképpen közelítik meg a **vétkesség követelményét kártérítési ügyek** esetében.

Néhány tagállamnál ez nem követelmény a trösztellenes jogszabályok megsértésén alapuló kártérítési követelés felmerülésekor, mások pedig a jogsértés bizonyítása esetén a vétkesség fennállására vonatkozó megdönthetetlen vélelmet fogadnak el. A Bizottság nem lát politikai okot arra, hogy e megközelítést megkérdőjelezze.

A többi tagállamot illetően a Bíróságnak a Szerződés közvetlenül alkalmazandó szabályainak (pl. a 81. és 82. cikk) megsértéséből következő polgári jogi felelősség feltételeivel kapcsolatos ítélkezési gyakorlatából és a hatékonyság elvéből az következik, hogy a nemzeti jogszabályok értelmében bármely vétkességi követelményt korlátozni kell. A Bizottság nem lát indokot arra, hogy vétkesség hiányában mentesítsék a jogsértőket felelősségük alól, kivéve azokat az eseteket, amelyek során a jogsértő menthető hibát követett el.

A Bizottság ennél fogva a következő intézkedést javasolja¹¹ azon tagállamok számára, amelyek előírják a vétkesség bizonyítását:

- amennyiben a károsult **bebizonyította a 81. vagy 82. cikk megsértését**, a **jogsértő felel az okozott kárért, kivéve abban az esetben, ha bizonyítja**, hogy a jogsértés valóban **menthető hiba** eredményeként következett be;
- a hiba akkor **menthető**, ha egy megfelelő gondossággal eljáró személynek nem lehetett tudomása arról, hogy a magatartás versenyt sért.

2.5. Kártérítés

A Bizottság üdvözli azt, hogy a Bíróság meghatározta azokat a **kárfajtákat**, amelyekért a trösztellenes szabályok megsértésétől szenvedő károsultak kártérítésre jogosultak¹². A Bíróság hangsúlyozta, hogy a károsultaknak legalább **az elszenvedett kár tényleges értékéért teljes ellentételezésben** kell részesülniük. A teljes ellentételezésre való jogosultság nem csak a versenyellenes árnövelésből adódó **tényleges kárra** terjed ki, hanem az eladás csökkenéséből származó **elmaradt haszonra**, és a károsult **jogot formálhat kamatra** is.

A jogbiztonság okán és annak érdekében, hogy a potenciális jogsértők és károsultak tudatosságát növelje, a Bizottság javasolja, hogy közösségi jogi eszköz formájában

---

¹¹ Ennek okait lásd a munkadokumentum 5. fejezetében.

¹² Lásd a *Manfredi* ügy (1. lábjegyzet) 95. és 97. pontját.

kodifikálják a törstelenes jogszabályok megsértése károsultjai által megtéríthető károk körére vonatkozó **jelenlegi közösségi szabályokat**.

Amikor a károk körét tisztázták, **számszerűsíteni** kell azok értékét. Ez a számítás, amelynek részét képezi a károsult gazdasági helyzetének összehasonlítása a jól működő verseny piac **feltételezett esetével**, gyakran nagyon nehéz feladat. **Nagyon nehéz** vagy gyakorlatilag lehetetlenné válhat a számítás, ha szigorúan alkalmazzuk azt a szabályt, hogy az elszenvedett kár pontos összegét mindig precízen ki kell számítani. Ezenfelül a túl bonyolult számítási követelmények aránytalanok lehetnek az elszenvedett kár összegéhez képest.

Ezért a Bizottság, hogy **megkönnyítse a kárérték kiszámítását**, a következőt kívánja tenni¹³:

- gyakorlati, nem kötelező érvényű útmutatót is tartalmazó keretet hoz létre a törstelenes ügyek során felmerült károk **számszerűsítésére**, pl. közelítő **számítási módszerek** vagy a kár **felbecslésének egyszerűsített szabályai** megállapítása révén.

2.6. Az árnövelés áthárítása

Amennyiben a jogsértő közvetlen ügyfele a jogellenes árnövelést részben vagy teljesen áthárította saját ügyfeleire (közvetett fogyasztók), több jogi probléma is felvetődhet. E problémák jelenleg nagymértékű jogi bizonytalanságot hoznak létre, és nehézségeket támasztanak a törstelenes kártérítési keresetek során.

Egyrészt probléma adódik abból, ha a **jogsértő** az árnövelés áthárítását a kártérítést igénylővel szembeni **védekezés**ként használja, azzal érvelve, hogy az igénylőnek abból nem származott vesztesége, mivel az árnövelést továbbhárította saját ügyfeleire.

A Bizottság emlékeztet arra, hogy a Bíróság hangsúlyt helyezett a **kártalanítás elvére** és annak azon tételére, hogy **bármely olyan személynek joga van kártérítést** követelni, aki megfelelő ok-okozati viszonyt tud kimutatni a jogsértéssel kapcsolatban. Ennek fényében a jogsértők számára lehetővé kell tenni azt, hogy hivatkozzanak az árnövelés továbbhárítására. E védelmi lehetőség kizárása az árnövelést továbbhárító vásárlók **jogalap nélküli gazdagodását** eredményezhetné, és az alperes általi jogtalan árnövelésért nem járó jogosulatlan **többszörös kártalanítását** vonhatná maga után. A Bizottság ezért a következőket javasolja¹⁴:

- az **alperesnek jogot** kell **biztosítani** arra, hogy az árnövelésből származó kárának megtérítése iránti igénnyel szemben **az áthárításra hivatkozzon védekezésében**. E védekezés bizonyításának követelményei nem állapíthatók meg alacsonyabban, mint a felperesre a kár bizonyításával kapcsolatban megállapított követelmények.

Másrészt nehézségek származnak abból, ha a **közvetett fogyasztó az elszenvedett kár bizonyítására** alkalmazza az árnövelés áthárítását. Gyakran az értékesítési lánc végén vagy ahhoz közel elhelyezkedő fogyasztókat károsítja a leginkább a törstelenes szabályok megsértése, de a **jogsértéstől való távolságuk** különösen megnehezíti számukra, hogy kielégítően bizonyítsák a jogtalan árnövelés áthárításának fennállását és mértékét. Amennyiben e felperesek nem tudják bizonyítani igazukat, **nem kapnak kártalanítást**, a

¹³ Ennek okait lásd a munkadokumentum 6. fejezetében.

¹⁴ Ennek okait lásd a munkadokumentum 7. fejezetében.

jogsértő pedig – aki esetleg sikeresen használta más felperessel szemben az áthárítás érvét – **jogalap nélkül gazdagodik**.

Ennek elkerülésére a Bizottság a károsult terheinek könnyítését és a következőt javasolja¹⁵:

- a közvetett fogyasztók számára lehetővé kell tenni, hogy arra a megdönthető vélelemre hivatkozzanak, mely szerint a jogtalan árnövelés következményeit teljes egészében ők viselték.

Az értékesítési lánc különböző pontjain lévő fogyasztók által kezdeményezett közös, párhuzamos vagy egymást követő perek esetén a nemzeti bíróságokat arra ösztönözzük, hogy használják fel a nemzeti, közösségi vagy nemzetközi jogszabályok értelmében rendelkezésre álló összes mechanizmust annak érdekében, hogy elkerüljék a versenyjogi szabályok megsértéséből adódó kár nem teljes vagy túlzott mértékű kártalanítását.

2.7. Elévülési idők

Bár az elévülési időknek fontos szerepe van a **jogbiztonság** megteremtésében, a károk megtérítésére nézve jelentős **akadályt** is képezhetnek, mind az önálló, mind a jogsértést megállapító hatósági határozatra épülő ügyek során.

Az **elévülési idő kezdetét** illetően a károsultak gyakorlati nehézségekkel szembesülhetnek abban az esetben, ha folytatólagos vagy ismételt jogsértés állt fenn, vagy nem volt tőlük ésszerűen elvárható, hogy tudjanak a jogsértésről. Ez utóbbi eset áll fenn a legsúlyosabb és legnagyobb károkat okozó versenyszabály-sértések esetében, pl. a kartelleknél, amelyek gyakran nem lepleződnek le fennállásuk időtartama alatt vagy azután.

Ezért a Bizottság javasolja¹⁶, hogy az elévülési idő **ne kezdődjön meg**

- **folytatólagos vagy ismételt jogsértés** esetén azt a napot megelőzően, amikor a **jogsértéssel felhagytak**;
- azelőtt, hogy a jogsértés károsultjától **ésszerűen elvárható lett volna, hogy tudomást szerezhetett a jogsértésről** és az általa okozott **kárról**.

A jogsértő határozatokot követő keresetek lehetőségét biztosítandó rendelkezéseket kell hozni annak érdekében, hogy elkerüljék az elévülési idő lejártát azelőtt, hogy a versenyhatóságok (és a felülvizsgálati bíróságok) **befejezték volna** a versenyjogi szabályok **érvényesítését**. Ennek érdekében a Bizottság azt a lehetőséget részesíti előnyben, hogy **az elévülés újratekzdődjön** akkor, amikor a versenyhatóság vagy a felülvizsgálati bíróság jogsértést megállapító határozatot hoz, azzal a másik lehetőséggel szemben, amely szerint **az elévülési időszakot** a hatósági eljárás időtartamára **felfüggesztenék**.

Ez utóbbi esetben a fel- és alperesek számára néha **nehézséget** okozna a fennmaradó időszak **pontos kiszámítása**, mivel az eljárások versenyhatóság általi megindítása és lezárása nem mindig közismert. Ezenfelül az elévülési időszak késői szakaszában történő felfüggesztéskor előfordulhatna, hogy **nem marad elég idő** a kereset elkészítésére.

A Bizottság ezért a következőt javasolja¹⁷:

---

¹⁵ Ennek okait lásd ugyanott.

¹⁶ Ennek okait lásd a munkadokumentum 8. fejezetében.

- legalább két év **hosszúságú új elévülési időszak**, amely azon a napon kezdődne, amelyen a felperes keresetének alapjául szolgáló **jogsértést megállapító határozat jogerőssé vált**.

2.8. A kártérítési kereset költségei

A trösztellenes szabályok megsértésére épülő kártérítési keresetek **költségei** és a **költségmegosztásra vonatkozó szabályok** egyaránt meghatározó visszatartó erővel bírhatnak az említett kereset benyújtásában, mivel e keresetek rendkívül költségesek lehetnek, és általában bonyolultabbak és több időt vesznek igénybe, mint bármely más polgári jogi kereset.

A Bizottság úgy ítéli meg, hogy hasznos lenne, ha a tagállamok megvizsgálnák perköltségre vonatkozó szabályaikat és az uniószerthe alkalmazott gyakorlatokat annak érdekében, hogy **lehetővé tegyék** az alperesnél jelentősen hátrányosabb anyagi helyzetben lévő felperesek számára azon **indokolt keresetek benyújtását**, amelyek egyébként a magas költségek miatt nem kerülnének benyújtásra.

Kellő figyelmet kell fordítani **az ügyek korai** – pl. peren kívüli megegyezés alapján történő – **megoldását** ösztönző mechanizmusokra. Ez jelentősen csökkenthetné vagy megszüntethetné a felek perköltségeit és az igazságszolgáltatási rendszer számára keletkező költségeket.

A tagállamok adott esetben korlátozhatnák a trösztellenes szabályok megsértésére épülő kártérítési keresetekre alkalmazandó **eljárási költségek** mértékét is.

Végezetül felkérjük a tagállamokat, hogy vizsgálják felül **költségmegosztási szabályaikat** annak érdekében, hogy csökkentsék a potenciális felpereseknek az általuk viselendő költségekkel kapcsolatos bizonytalanságát. Az uniós tagállamokban érvényesülő „vesztes fizet” elv fontos szerepet játszik az indokolatlan esetek kiszűrésében. Bizonyos körülmények között azonban ez az elv az indokolt kártérítési igénygel fellépő károsultakat is elrettentheti. Ennélfogva felhatalmazhatnák a nemzeti bíróságokat az ettől az elvtől való eltérésre, pl. annak garantálása által, hogy a sikertelen felperesnek nem kell kifizetnie az alperes indokolatlan vagy rosszhiszemű vagy egyéb módon túlzott mértékű költségeit.

Ezért a Bizottság a következők megtételére ösztönzi¹⁸ a tagállamokat:

- a peren kívüli **megegyezést** (a költségcsökkentés egyik módjaként) ösztönző eljárási szabályok meghozatala;
- az **eljárási költségek** olyan mértékű meghatározása, hogy azok ne bátortalanítsák el aránytalan mértékben a trösztellenes kártérítési keresetek benyújtóit;
- a nemzeti bíróságok felhatalmazása arra, hogy – lehetőleg az eljárás korai szakaszában – olyan **költségvégezést** bocsáthassanak ki, amely indokolt esetben eltér az érvényes költségcsökkentési szabályoktól. E költségvégzés biztosítaná, hogy a felperesnek sikertelenség esetén nem kell a másik fél összes költségét viselnie.

---

¹⁷ Ennek okait lásd ugyanott.

¹⁸ Ennek okait lásd a munkadokumentum 9. fejezetében.

2.9. Az engedékenységi programok és a kártérítési keresetek közötti kapcsolat

A hatósági és a magánfelek általi jogérvényesítés szempontjából egyaránt fontos az engedékenységi programok vonzerejének biztosítása.

Magánfél kártérítési keresete esetén megfelelő **védelmet** kell biztosítani az engedékenységet folytató fél által tett **társasági nyilatkozatban** foglalt nyilvánosságra kerülésével ellen, elkerülendő azt, hogy a kérelmező a jogsértésben részt vevő társaival szemben hátrányos helyzetbe kerüljön. Ellenkező esetben az engedékenységet folytató fél által tett nyilatkozatban foglalt nyilvánosságra kerülésének veszélye kedvezőtlenül befolyásolhatja az általa benyújtott adatok minőségét, vagy akár el is riaszthatja attól, hogy engedékenységet folytadjon.

Ezért a Bizottság azt javasolja¹⁹, hogy ilyen védelemben részesítsék

- az EK-Szerződés 81. cikkének megsértésével kapcsolatban **engedékenységet folytató valamennyi fél** által tett valamennyi **társasági nyilatkozatot** (azon esetekben is, ahol ugyanazon időben nemzeti törzstellességi jogszabályok alkalmazására is sor kerül);
- függetlenül attól, hogy elfogadják vagy elutasítják-e az engedékenységi kérelmet, vagy a versenyhatóság nem hoz határozatot.

E védelem érvényesül minden olyan esetben, ahol a bíróság nyilvánosságra hozatali végzést hoz, függetlenül attól, hogy a versenyhatóság **határozathozatala előtt vagy után** történt. A bíróságok alóli mentességért, illetve azok csökkentéséért folytató kérelmezők által tett társasági nyilatkozat önkéntes nyilvánosságra hozatalát meg kell akadályozni legalább addig, amíg közzé nem tették a kifogásközlést.

Az engedékenységi programok teljes vonzerejét biztosító további intézkedésként korlátozhatnák az engedékenységet sikeresen kérelmezők polgári jogi felelősségét. Ennélfogva a Bizottság további megfontolásra bocsátja²⁰ annak lehetőségét, hogy korlátozzák **az engedékenységekben részesített fél polgári jogi felelősségét a közvetlen és közvetett szerződéses partnerei által benyújtott keresetekkel szemben**. Ez kiszámíthatóbbá tenné és korlátozná az engedékenységekben részesített felek által fizetendő károk mértékét anélkül, hogy jogosulatlanul védené őket a jogsértésben való részvételükből következő polgári jogi felelősségüktől. Az engedékenységekben részesített félnek kellene viselnie a rá háruló felelősség korlátozása mértékének bizonyításával járó terhet. Meg kell azonban fontolni, hogy szükség van-e ilyen intézkedésre, valamint azt, hogy egy ilyen intézkedés milyen hatást gyakorolna a kartellek károsultjainak teljes ellentételezésére és a jogsértésben részt vevők – különösen az engedékenységet folytató egyéb felek – helyzetére.

---

¹⁹ Ennek okait lásd a munkadokumentum 10. fejezetének B.1. szakaszában.

²⁰ Ennek okait lásd a munkadokumentum 10. fejezetének B.2. szakaszában.

A Bizottság kéri, hogy e fehér könyvvel kapcsolatos észrevételeiket 2008. július 15-ig küldjék meg e-mailben a

comp-damages-actions@ec.europa.eu címre

vagy postai úton a következő címre:

European Commission (Európai Bizottság)

Directorate-General for Competition, Unit A 5 (Versenypolitikai Főigazgatóság, A 5. csoport)

Damages actions for breach of the EC antitrust rules (az EK trösztellenes szabályainak megsértésén alapuló kártérítési keresetokról)

1049 Brüsszel, Belgium.

A Versenypolitikai Főigazgatóság bevett gyakorlata, hogy a nyilvános konzultáció eredményeként hozzá beérkezett észrevételeket nyilvánosságra hozza. Ugyanakkor kérhető az észrevételek, vagy azok részeinek bizalmas kezelése. Amennyiben ez az eset áll fenn, kérjük, hogy az észrevétel első lapján világosan jelölje meg a nem közzétételre szánt információkat, és mellékelje a Versenypolitikai Főigazgatóságnak megküldött észrevétel közzétételre szánt, nem bizalmas változatát is.